

Mínění o motivech vstupu do politiky a o zájmu politiků o názory obyčejných lidí – únor 2014

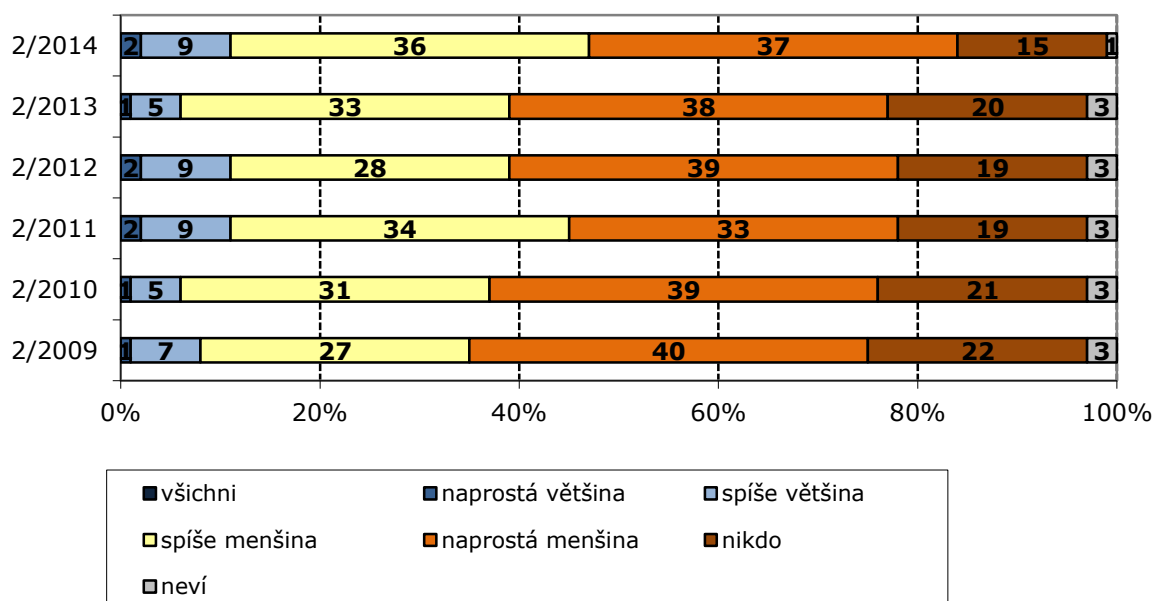
Technické parametry

Výzkum:	<i>Naše společnost, v14-02</i>
Realizátor:	<i>CVVM, Sociologický ústav AV ČR, v.v.i.</i>
Projekt:	<i>Naše společnost – projekt kontinuálního výzkumu veřejného mínění CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i.</i>
Termín terénního šetření:	<i>3. – 10. 2. 2014</i>
Výběr respondentů:	<i>Kvótní výběr</i>
Kvóty:	<i>Kraj (oblasti NUTS 3), velikost místa bydliště, pohlaví, věk, vzdělání</i>
Zdroj dat pro kvótní výběr:	<i>Český statistický úřad</i>
Reprezentativita:	<i>Obyvatelstvo ČR ve věku od 15 let</i>
Počet dotázaných:	<i>1081</i>
Počet tazatelů:	<i>258</i>
Metoda sběru dat:	<i>Osobní rozhovor tazatele s respondentem</i>
Výzkumný nástroj:	<i>Standardizovaný dotazník</i>
Otázky:	<i>PI.53, PD.5</i>
Zveřejněno dne:	<i>7. března 2014</i>
Zpracoval:	<i>Naděžda Čadová</i>

V únoru 2014 byly v rámci bloku o občanské angažovanosti a participaci na veřejném životě pokládány otázky mapující mínění občanů o motivech pro vstup do politiky a o tom, kolik politiků se zajímá, co si myslí obyčejní lidé.

Při posuzování zájmu politiků o mínění obyčejných lidí (viz graf 1) převládá u české veřejnosti skeptický pohled. Naprostá většina odpovědí je soustředěna do těch kategorií odpovědí, které vypovídají o zájmu menšiny politiků, přičemž 15 % občanů zastává vyhraněný názor, že *nikdo* z volených zástupců se nezajímá o smýšlení lidí, více než třetina (37 %) si myslí, že je to *naprostá menšina* a další více než třetina (36 %), že je to *spíše menšina*. Pouze desetina občanů (11 %) se přiklání k opačnému názoru, tedy že zájem o mínění lidí je u většiny politiků.

Ve srovnání s minulým šetřením z února 2013 vzrostl o 5 procentních bodů podíl dotázaných, kteří věří, že o jejich mínění zajímá většina politiků a naopak o 5 procentních bodů poklesl podíl těch, podle nichž se o mínění veřejnosti nikdo z politiků nezajímá. Současné postoje jsou tak srovnatelné s těmi z února 2011, kdy byly čeští občané v mínění o zájmu politiků o jejich názory dosud nejméně pesimističtí.

Graf 1: Kolik politiků se zajímá o to, co si myslí obyčejní lidé?¹

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3. – 10. 2. 2014*, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Rozdíly v názorech na zájem politiků o mínění občanů se projevují nejvýrazněji v závislosti na tom, kam oni sami sebe zařadili na škále politické orientace (viz tabulku 1). Poněkud optimističtější na zájem politiků o mínění občanů pohlížejí lidé, kteří se na pravolevé škále politické orientace sami hlásí k pravici či pravému středu.

Tabulka 1: Hodnocení zájmu politiků o mínění občanů podle levopravé orientace (v %).

	Většina	Spíše menšina	Naprostá menšina	Nikdo	N
Levice	6	30	42	20	190
Levý střed	10	34	42	13	182
Střed	7	30	41	20	227
Pravý střed	15	47	31	6	219
Pravice	17	44	30	8	199

Poznámka: Dopočet do 100 % tvoří odpovědi „nevím“.

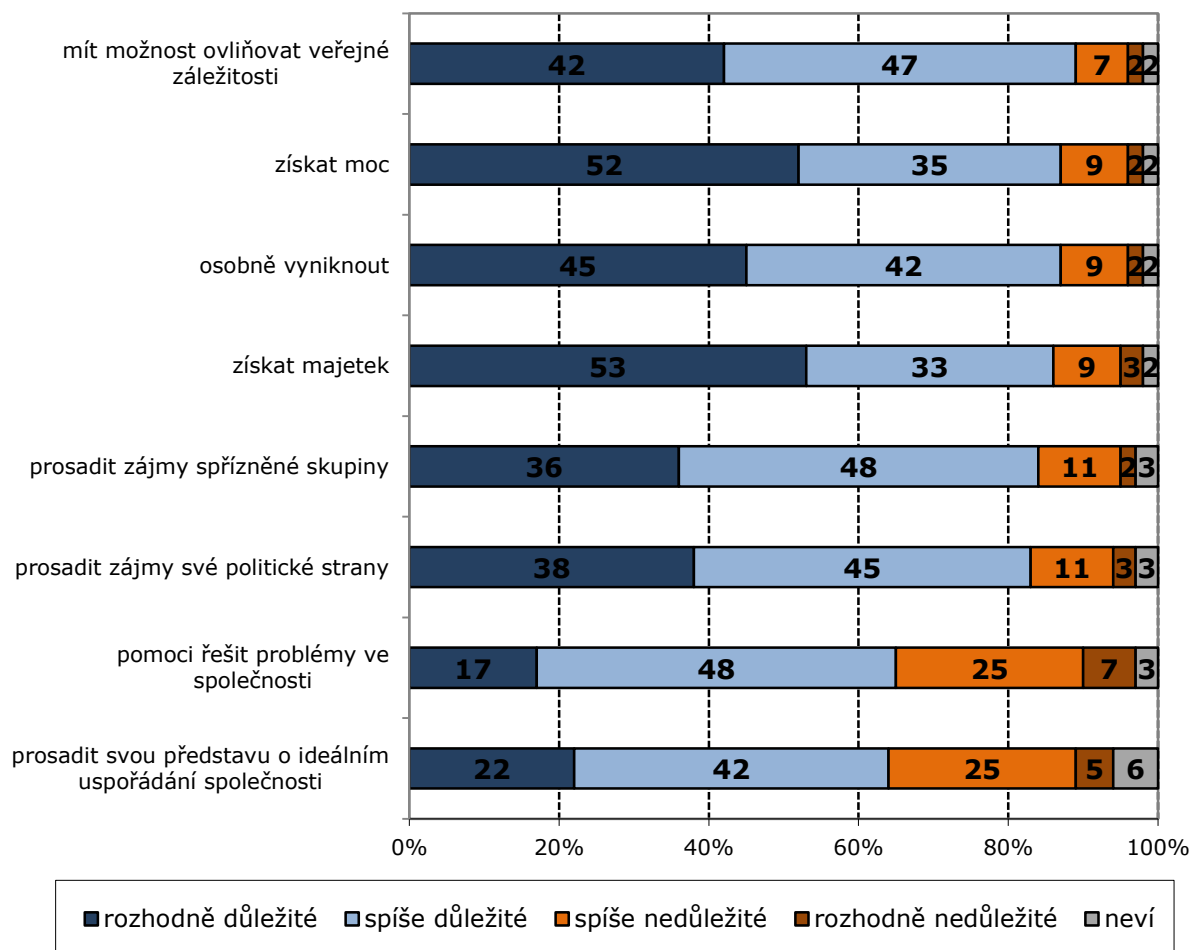
Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3. – 10. 2. 2014*, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Dále platí, že mladší lidé (do 29 let), jsou o něco méně skeptičtí, i když i u nich výrazně převládá mínění o zájmu menšiny politiků. Lidé starší 60 let se zase častěji než ostatní kloní k tomu, že se z politiků o jejich názory zajímá *naprostá menšina*. Z hlediska životní úrovně lidé s dobrou životní úrovní jsou pesimističtí v menší míře, naopak občané deklarující špatnou životní úroveň jsou častěji přesvědčeni, že o názory lidí, jako jsou oni sami, se nezajímá *nikdo* z politiků. Přesvědčení, že o jejich názory nezajímá *nikdo* z politiků je také častější u lidí, kteří se v současné době o politiku vůbec nezajímají.

¹ Znění otázky: „Kolik zvolených politiků se podle Vás zajímá o to, co si myslí lidé, jako jste Vy?“ Varianty odpovědí: všichni, naprostá většina, spíše většina, spíše menšina, naprostá menšina, nikdo.

Ve výzkumu jsme se dále zajímali o to, nakolik jsou podle mínění obyvatel důležité různé důvody pro lidi, kteří vstupují do politiky. Všechny předložené pohnutky, proč se někdo může zapojit do veřejného života, se občanům jeví jako opodstatněné a tudíž poměrně důležité. I u té relativně nejméně důležité pohnutky si téměř dvě třetiny (64 %) obyvatel myslí, že může být pro lidi vstupující do politiky důležitá. Obecně však lze říci, že podle občanů jsou pro lidi, kteří vstupují do politického života, důležitější osobní pohnutky, než ty, které představují práci pro společnost či společenské blaho.

Graf 2: Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života²

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3. – 10. 2. 2014*, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.

Mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti, osobně vyniknout, získat majetek či moc, to jsou podle naprosté většiny obyvatel ty nejzásadnější pohnutky lidí, kteří se zapojují do veřejného života. Nejenže je podíl kladných odpovědí v těchto případech velmi vysoký (89 %, 87 %, 86 %), ale i rozhodnost je poměrně značná (42 až 53 % dotázaných zvolilo krajní variantu odpovědi).

Za další důležité důvody ke vstupu do politiky jsou považovány *prosazování zájmů spřízněné skupiny* nebo *zájmů své politické strany*. Celkové přesvědčení o důležitosti je

² Znění otázky: „Řekněte mi prosím, proč se podle Vás zapojují lidé do politického života? Jak důležité nebo nedůležité jsou pro ně následující důvody? a) Pomoci řešit problémy ve společnosti, b) osobně vyniknout, c) získat moc, d) prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti, e) mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti, f) prosadit zájmy své politické strany, g) získat majetek, h) prosadit zájmy spřízněné skupiny.“ Varianty odpovědí: rozhodně důležité, spíše důležité, spíše nedůležité, rozhodně nedůležité.

v těchto případech také velmi vysoké (84 %, 83 %). Rozhodnost odpovědí je již o poznání nižší (necelé dvě pětiny dotázaných volí krajní variantu).

Motivace ke vstupu do veřejného života, které představují práci pro společnost, jako jsou *pomoc řešit problémy ve společnosti* a *prosazení své představy o ideálním uspořádání společnosti*, jsou sice pokládány za celkem podstatné, když téměř dvě třetiny populace je označily za důležité (65 %, 64 %), avšak ve srovnání s ostatními je jejich důležitost pro vstup do politiky podle občanů relativně nejmenší. V případě *pomoci řešit problémy ve společnosti* i *prosazení své představy o ideálním uspořádání společnosti* je také vyšší podíl těch, kteří si myslí, že pro ty, co se chtějí zapojit do veřejného života, je tento důvod nedůležitý, když tento názor v obou případech zastávala téměř třetina dotázaných (32 %, 30 %).

Rozdíly v mínění o důležitosti jednotlivých důvodů, proč lidé vstupují do politického života, se u některých důvodů výrazně liší podle politické orientace. Lidé řadící se na pravou stranu politického spektra za „rozhodně důležité“ častěji označovali zájem *řešit problémy ve společnosti*, respondenti řadící se z hlediska politické orientace ke středu považovali relativně častěji za „rozhodně důležitý“ důvod snahu *osobně vyniknout* a dotázaní řadící se k levici za „rozhodně důležité“ častěji označovali snahu *získat moc a majetek*.

Ve srovnání s předešlým šetřením (viz tabulku 2) poklesl podíl dotázaných, kteří za rozhodně důležité motivy vstupu do politiky považují touhu *získat majetek* (o 7 procentních bodů) a touhu *získat moc* (o 9 procentních bodů). O 4 procentní body rovněž poklesl podíl respondentů, kteří za rozhodně důležitou označovali snahu *osobně vyniknout*. V porovnání s loňským šetřením naopak vzrostl podíl dotázaných, kteří věří, že rozhodujícími důvody vstupu do politiky jsou *snaha prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti* (nárůst o 5 procentních bodů) a *snaha pomoci řešit problémy ve společnosti* (nárůst o 7 procentních bodů). Současné mínění veřejnosti je tak srovnatelné s tím v roce 2010, kdy byla otázka v našem výzkumu položena poprvé.

Tabulka 2: Důležitost důvodů, proč se lidé zapojují do politického života – časové srovnání

	2010		2011		2012		2013		2014	
	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD	RD	SD
Získat majetek	53	30	60	29	61	30	60	31	53	33
Získat moc	51	34	59	30	58	32	61	31	52	35
Osobně vyniknout	45	40	50	37	51	41	49	42	45	42
Mít možnost ovlivňovat veřejné záležitosti	36	52	36	52	36	46	41	45	42	47
Prosadit zájmy své politické strany	40	43	38	47	38	47	41	45	38	45
Prosadit zájmy spřízněné skupiny	33	48	34	46	34	48	39	44	36	48
Prosadit svou představu o ideálním uspořádání společnosti	20	40	18	40	15	39	17	40	22	42
Pomoci řešit problémy ve společnosti	16	47	11	42	10	38	10	43	17	48

Poznámka: Procenta v řádce. RD=rozhodně důležité; SD=spíše důležité

Zdroj: CVVM SOÚ AV ČR, v.v.i., *Naše společnost 3. – 10. 2. 2014, 1081 respondentů starších 15 let, osobní rozhovor.*